

**Çölleşmeye
Karşı**

Büyük Yeşil Duvar Projesi

Nurulhude Baykal [TÜBİTAK Popüler Bilim Dergileri Müdürlüğü

Büyük Yeşil Duvar,
Afrika'nın bir ucundan diğerine
uzanarak çölün
güneye doğru ilerleyişini durduracak
geniş bir ağaç hattı oluşturma
projesidir.

Afrika'nın iklimi ve bitki örtüsü

Kuzey Yarımküre'de ve Güney Yarımküre'de toprakları bulunan Afrika'nın orta bölümü Ekvator üzerinde yer alır. Bu nedenle Afrika kıtasında tropikal iklim, ılıman Akdeniz iklimi, çöl iklimi gibi farklı iklim türleri görülür.

Toprağı bir arada tutan şey bitkilerin kökleridir. Eğer bir merada hayvanlar aşırı otlatılırsa veya insanlar maden açmak ya da odun ihtiyaçlarını karşılamak için aşırı miktarda ağaç keserse, toprak rüzgâr ve suyun etkisine açık hale gelir ve yer değiştirir. Taşınan toprakların olduğu bölgeler çöle dönüşür. Bu sürece çölleşme denir.

Çölleşme günümüzde dünya nüfusunun önemli bir bölümünü etkiliyor, tarım topraklarını verimsizleştiriyor, tarımı zorlaştırıyor ve yoksulluğa neden oluyor.

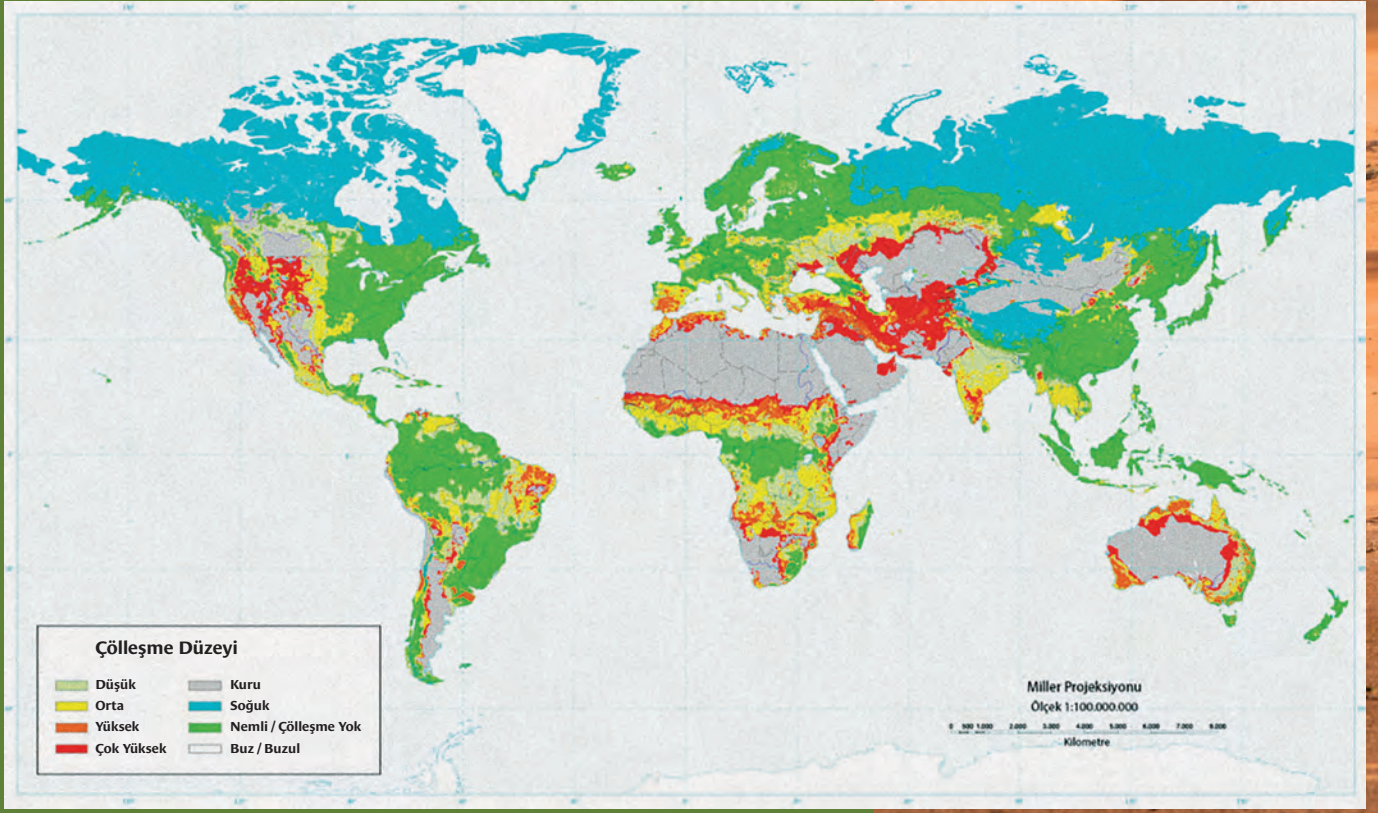
Afrika'nın Ekvator'a yakın nemli bölgelerinde tropikal iklim ve yağmur ormanları görülür. Akdeniz'e kıyısı olan Afrika ülkelerinde kıyı şeridi boyunca ülkemizde de görülen Akdeniz iklimi hâkimdir. Kuzey ve Batı Afrika'nın iç kesimlerinde çöl iklimi görülür. Tropikal yağmur ormanları ile çöller arasındaki geçiş bölgelerinde seyrek ağaçlar ve geniş çayrlardan oluşan ve savana olarak isimlendirilen bitki örtüsü vardır.

Kıtanın güney kesiminde de çöl iklimi hâkimdir. Okyanus kıyısındaki bölgeler ve alçak kesimlerde ise ılıman ve nemli bir iklimin etkileri görülür.

Orta Afrika'da bulunan pek çok ülkede yağmur ormanları olmasına rağmen Kongo havzası dışında kalan bölgelerdeki ormanlık araziler, düzensiz ağaç kesimi ve kontrolsüz tarım alanlarının açılması yüzünden büyük ölçüde azalmıştır.

Çölleşmenin Dünyadaki Yayılımı

Küresel iklim değişiklikleri nedeniyle Sahra Çölü'ne komşu birçok Orta ve Batı Afrika ülkesinde yağış miktarı hayli azaldı. Buna bağlı olarak bitki örtüsü yok olmanın eşliğine geldi ve erozyon nedeniyle büyük oranda toprak kaybı yaşandı. Bu durumun devam etmesi halinde önümüzdeki 10 yıl içinde Afrika'nın elverişli tarım alanlarının yarısından fazlasının çöl kumları tarafından yutulacağı öngörülüyor.

Çölün güneye doğru ilerleyişini durdurmak amacıyla yürütülen Büyük Yeşil Duvar projesi ile Atlantik Okyanusu kıyısındaki Senegal'in başkenti Dakar'dan Hint Okyanusu kıyısındaki Cibuti'ye kadar, 11 ülkeden geçen ve yaklaşık 8000 kilometrelik uzunluğa ulaşacak bir bölgeye ağaç dikilmesi planlanıyor. Bu proje sayesinde çöl boyunca 15 kilometre genişliğinde bir orman kuşağı oluşturularak çölleşmenin önüne geçilmesi amaçlanıyor.

Girişimin hayata geçirildiği 2007 yılından beri bölgede kuraklıktan dolayı yoksulluk çeken, doğal kaynaklar için birbirleriyle çatışan ve başka ülkelere göç etmek zorunda kalan halkın refah seviyesi yükseldi.

Bölge halkına iş imkânı sağlayan proje, tarımın da gelişmesine katkı sağlayarak insanların yiyecek bulma endişesini azalttı.

Dolayısıyla doğal kaynakların yetersizliğinden ötürü çıkan çatışmalar ve bunlardan kaçınmak için Avrupa'ya göç eden insanların sayısı da azaldı.

Bölge ülkelerinin yanı sıra Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi'ni imzalayan devletler de projeye destek sağlıyor.

Tamamlanması yıllar sürecek bu projenin öncelikli amacı Sahra Çölü'nün yayılmasını önlemek olsa da beraberinde getirdiği sosyo-ekonomik katkılar Afrika'da büyük bir değişimin başkahramanı olduğunu gösteriyor. ■

Kaynaklar

<http://www.greatgreenwall.org/>
<https://www.unccd.int/actions/great-green-wall-initiative>
https://en.wikipedia.org/wiki/Great_Green_Wall
<https://en.wikipedia.org/wiki/Desertification>
<https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%687%C3%B6lle%C5%9Fme>